

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Літні табори як форма позакласної роботи з іноземної мови

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконав:
студент групи ПР-63
Зарва Владислав Сергійович

Науковий керівник:
старший викладач
Дегтярьова Лариса Іванівна

Суми 2020

Зміст

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ДОСВІДУ РОБОТИ.....	5
МОВНОГО ЛІТНЬОГО ТАБОРУ	5
1.1 Видові особливості та різноманіття форм навчання, для груп літнього мовного табору	5
1.2 Принципи організації позакласної роботи з іноземної мови	8
1.3 Літній табір, як альтернатива навчанню за кордоном	12
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ	16
АКТИВІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	16
2.1 Нестандартні підходи для забезпечення якісного навчання	16
2.2 Використання проектних технологій у роботі літнього мовного табору	22
Висновки.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
Додатки.....	37

Вступ

Позакласна робота з іноземної мови має велике загальноосвітнє та розвивальне значення. Вона покращує рівень знань, розвиває кругозір учнів, мотивує на розвиток творчої активності та вивчення іноземної мови. Зміни, що відбуваються в суспільстві стають головною силою постійного вдосконалення різноманітних систем і практик. Якість освіти і виховання особистості, залишаються найважливішими сучасними питаннями в викладацькій методиці, що складає **актуальність теми дослідження**. Позакласні заняття зазвичай визначаються як діяльність учнів, яка виходить за рамки звичайної навчальної програми навчального закладу, вони доповнюють звичайну шкільну діяльність, а іноді організуються або проводяться за певної участі вчителів. У галузі прикладної лінгвістики та освіти існує загальна угода щодо заохочення позакласних заходів в шкільних програмах для різної вікової категорії учнів, адже діяльність за стінами учбового закладу допомагає їм краще розвивати важливі навички, такі як лідерство, спілкування, самонавчання та ін.

Об'єктом дослідження є навчання англійської мови в літніх таборах, їх перевага перед шкільною освітою.

Предметом дослідження розглядаємо роль позаурочної роботи в процесі навчання іноземної мови під час позакласної діяльності, різноманіття методик та особливості їх побудови. Сучасна школа має широкий досвід проведення навчальної роботи з іноземної мови, що є частиною єдиного навчально-виховного процесу. Позакласна робота з іноземної мови може бути визначена як система неоднорідних за сенсом, призначенням та технікою проведення навчальних дій, що виходять за межі обов'язкових навчальних програм. Вона вирішує такі проблеми як:

- Відновлення та закріплення набутих знань
- Розвиток звичок та здібностей, отриманих на уроках іноземної мови;

- Підтримка світогляду учнів, їх творчих здібностей, незалежності, естетичних смаків;

- Повага до людей рідного краю та країни, мова яких вивчається.

Важливим фактором успішного вирішення цих проблем є врахування психолого-педагогічних особливостей навчання іноземних мов на різних рівнях. Знання властивостей людини того чи іншого віку дає можливість правильно визначити зміст та форму позакласної діяльності іноземною мовою.

Мета дипломної роботи є розробка актуальної та ефективної позакласної діяльності під час вивчення іноземних мов.

Досягнення мети дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- Дослідити та обґрунтувати використання проектної методики під час навчання в літньому мовному таборі;

- Виявити особливості використання проектної підготовки спираючись на педагогічні наукові публікації з даної теми.

- Проаналізувати ефективність позакласного навчання.

В ході дослідження були використанні такі **методи** як системний для аналізу основних понять та методик навчання, порівняльний для спільного або особливого в позакласній і шкільній діяльності і описовий для розкриття сутності навчання в літньому мовному таборі.

Структура курсової роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків і списку літератури.

РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ ДОСВІДУ РОБОТИ МОВНОГО ЛІТНЬОГО ТАБОРУ

1.1 Видові особливості та різноманіття форм навчання, для груп літнього мовного табору

В педагогічній практиці відомі найрізноманітніші форми взаємодії з людьми. Потреби суспільства стимулюють виникненню нових аспектів організації навчання. Розвиток освіти залишає свій відбиток і на створенні позакласних завдань, та різноманіттю навчальних процесів.

Пояснювально-ілюстративний вид навчання залишається основою на різних рівнях навчання. Головною особливістю залишається подання інформації з подальшим поясненням матеріалу, що надається. Спирається на учнівський досвід (логіка, міркування), з подальшим саморозвитком. Іноді такий підхід навчального процесу також називають традиційним [13, 16].

Ефективність методу досягається за рахунок активної участі студентів в його демонстрації, здатних безпосередньо вимірювати результати, змінювати хід процесів, задавати параметри роботи, фіксувати і вивчати властивості матеріалів, структури об'єктів. Мабуть, своєрідним демонстраційним методом слід вважати екскурсії. Екскурсія як метод демонстрації забезпечує вивчення процесів, технологій, існуючих в реальному житті. Метод демонстрації забезпечує всебічне, багатогранне сприйняття інформації, сприяє розвитку в учнів всіх систем сприйняття, особливо зорово-сенсорної, підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу; надбання як теоретичних, так і практичних навичок; розвиває пізнавальну активність і мотивацію до навчальної та дослідницької діяльності. Проте, метод демонстрації повинен вміло поєднуватися зі спілкуванням: зосередитися на тому, що вивчається, головне охарактеризувати властивість об'єкта, показати його різні сторони; пояснити мету демонстрації, ідентифікувати об'єкти спостереження. Ефективність методу досягається:

- Шляхом залучення пояснень учнів до розкриття змісту демонстрації, здійснення порівняльного аналізу, формулювання висновків, пропозицій, викладу своєї позиції, свого ставлення до побаченого, до пошуку «прихованого», «нового» змісту в досліджуваних фактах, явищах, процесах, предметах.
- Правильний підбір, тобто узгодження демонстрованого матеріалу зі змістом уроку, його обсягом, кількістю відображуваних одиниць, місцем і часом в структурі уроку досліджуваного матеріалу, умовою для демонстрації; навчання учнів пошуку і вибору необхідної наочності в процесі самостійного виконання домашнього завдання.
- Показати відповідність демонстрованого матеріалу психологічної готовності студентів до його освоєння з урахуванням вікових та інших особливостей.

Розуміння матеріалу, що подається таким способом, означає змодельовати в голові дану ситуацію, виконати операції аналізування, спостереження, пояснення без яких не можливе. Важливо зазначити, учень має розуміти, чому всі дії виконуються в такій послідовності, а також розширити креативний етап мислення особистості, без шаблонності та плагіату [17]. Пояснювально-ілюстративний вид навчання має ряд важливих переваг. Зберігає сили педагогів та учнів, економить час, забезпечує ефективне управління навчальним процесом, а також систематизує розуміння ускладненого матеріалу. З структурування слід зазначити відсутність самостійного мислення, адже всі знання надаються уже готовим матеріалом. Даний недолік усувається положенням проблемного навчання.

В основу проблемного навчання входять складні реальні проблеми, що використовуються як засіб сприяння навчання студентів концепціям і принципам, а не прямому поданню фактів і основ. Крім змісту теми, метод проблемного навчання може сприяти розвитку навичок критичного мислення, вміння вирішувати проблеми і комунікативним навичкам. Вона також може надати можливість для роботи в групах, пошуку та оцінки дослідницьких

матеріалів, а також навчання протягом усього життя [10]. Проблемне навчання може бути включене в середовище будь-якої навчальної ситуації. У найсуворішому визначенні цей підхід використовується протягом усього семестру як основний метод навчання. Однак більш широкі визначення та способи використання варіюються від включення в лабораторні та проектні класи до використання його просто для початку одного обговорення. Також проблемне навчання можна використовувати для створення елементів оцінки. Основною ниткою, що з'єднує ці різні види використання, є реальна проблема. Будь-яка предметна область може бути адаптована з невеликим творчим підходом. Хоча основні проблеми будуть відрізнятися в різних дисциплінах, є деякі характеристики, які виходять за межі областей. Ці причини мотивують учнів шукати більш глибоке розуміння понять. Проблема повинна вимагати прийняття обґрунтованих рішень і відстоювання їх, а також включати в себе цілі змісту таким чином, щоб зв'язати його з попередніми курсами/знаннями. Для групового проекту вирішення певних задач вимагає структурування певного рівня складності, щоб гарантувати, що студенти повинні працювати разом, і вирішити її. При використанні методу для багатоступеневого проекту початкові кроки завдання повинні бути відкритими і цікавими, щоб залучити учнів до дискусії. Основні принципи можуть виходити з різних джерел: газет, журналів, журналів, книг, підручників і телебачення або фільмів. Деякі з них знаходяться в такій формі, що їх можна використовувати з невеликим редагуванням; однак інші повинні бути переписані, щоб бути корисними. [20]

Розподіл завдань проблемного навчання підпадає під три тісно пов'язані методи: тематичні дослідження, рольові ігри та моделювання. Тематичні дослідження представляються студентам в письмовому вигляді. Рольові ігри мотивують студентів імпровізувати сцени, засновані на даних описах персонажів. Сьогодні моделювання часто включає в себе комп'ютерні програми. Незалежно від того, яка техніка використовується, суть методу залишається тією ж самою: проблема реального світу [10]. Найважливішою

умовою навчання стала диференціація його змісту шляхом різноманіття структурування, альтернативних ресурсів для учнів різного рівня розвитку.

Самостійне добування знань шляхом власної творчої діяльності, розвиток продуктивного мислення, міцні і дієві результати навчання дозволяють формувати особистість сучасного цивілізованого суспільства. Однак ускладнення їх досягнення в педагогічній практиці пов'язані з ще неповноцінною розробленістю його методики і складністю підготовки дидактичного матеріалу у вигляді проблемних завдань, діалогових конструкцій, а також з недостатньою підготовленістю самих педагогів до реалізації можливостей проблемного навчання.

1.2 Принципи організації позакласної роботи з іноземної мови

Позакласна робота з іноземної мови головним чином визначає вимоги до її змісту, методів і організаційних форм. Вони відповідають цілям і завданням всієї позакласної роботи з іноземної мови в літньому мовному таборі та ілюструють сутність педагогічної діяльності вчителя-організатора позакласної роботи. Цей провідний принцип організації навчання зобов'язує вчителя своєчасно виявляти інтерес учнів до мови, залучати їх до завдання, цікавить до діяльності протягом літнього табору, і тим самим пробуджує в них інтерес до процесу. Цей принцип визначає зміст і концепцію позакласного навчання – він повинний постійно підтримувати, поглиблювати і розвивати інтерес до іноземної мови.

Позакласні заняття мають такі ж цілі і функції у вивченні іноземних мов, що необхідні і в курсі навчальної програми. Однак, позакласна робота надає досвід, який не є включеним до формальних курсів навчання у школі. Позакласна робота з іноземної мови має більш загальноосвітнє, виховне і розвиваюче значення. Окрім того, що така робота має великий вплив для засвоєння і розширенню знань з іноземної мови, вона ще допомагає підвищити мотивацію та інтерес до вивчення мови та культури країни.

Позакласна робота може компенсувати недоліки класної роботи, які важко усунути в рамках навчальної діяльності через її велику насиченість обов'язковими заняттями [21, с .2].

Самодіяльність – це основа творчості, а саме творче задоволення завжди допомагає в роботі бажати працювати краще, знати іноземну мову повніше. Ініціатива може стати життєвою позицією кожного учня. Вчителю необхідно спонукати своїх учнів до того, щоб вони самі вибирали предмети і форми позакласного спілкування. Вищеназвані принципи доповнюють один одного і в комплексі забезпечують цілеспрямоване, послідовне, регулярне і в той же час різнобічний вплив на розвиток особистості. Робота поза класом з іноземної мови дозволяє забезпечити виконання наступних функцій:

- практичне застосування знань з теми;
- самореалізації;
- розвиток світогляду, потенціальний ріст та формування лідерських якостей;
- повага до культурної спадщини іншомовних народів;
- соціалізація і загальна інтернаціоналізація моральних сторін;
- покращити настрій всього класу.

Позакласна робота визначається наступними функціями: виховною, навчальною та розвиваючою [19, с. 2]. Однією з функцій позакласних занять є розвиваюча функція. Ця діяльність використовується для збагачення і розширення роботи в класі. Діти, які пов'язані з певною предметною дисципліною, мають значну підкріплюючу цінність. Вивчення додаткового вокабуляру флори або фауни може бути використаним як приклад посилення навчання. В ході діяльності конкретні лінгвістичні знання переглядаються або розширюються. Назви предметів одягу, їжі та столових приладів використовуються в природній обстановці. Таким чином, збагачується оволодіння англійською мовою, що і є метою позакласного завдання. Також це посприє адаптації дитини у колективі, так як після отриманої інформації учень

буде більш компетентним за даним питанням, і тим самим зміцнить свій інтерес [11].

Різноманітна позакласна виховна робота сприяє розвитку у дітей інтересу до різних видів діяльності, бажання активно брати участь у продуктивній, схвалюваної суспільством діяльності. Важливою метою всього процесу навчання є інтеграція знань. Вважається, що виховна діяльність носить інтегративний характер, оскільки вона пов'язує воедино багато галузей знань і досвіду. Вони не дають абстрактних і ізольованих фрагментів навчання, а скоріше синтезують багато аспектів реальних життєвих ситуацій. Ця функція припускає виховання в учнів терпимості. У разі успішної реалізації проведення позакласної роботи з іноземної мови виховна функція допоможе забезпечити учнів корисними знаннями, навиками і вміннями, які є необхідними для досягнення цілей поставлених при проведенні позакласної діяльності [1, с. 17].

Навчальна функція виконує роль допоміжної ланки для підтримки виховної та розвиваючої функції. Вона полягає не у формуванні умінь і навичок, а у тому, щоб навчити дітей певним особливостям поведінки, прийомам спілкування, навчити, як знаходити спільну мову, та вмінню працювати у колективі. Також важливою складовою є принципи організації позакласної роботи з ІМ.

Основними організаційними принципами позааудиторної роботи з іноземної мови є принципи добровільності та масовості, принцип обліку та розвитку специфічних особливостей та інтересів учнів, принцип зв'язку позакласної роботи з уроками. Принцип добровільності полягає в тому, що учні включаються у позакласну роботу за власним бажанням. Він має свою особливість: учень, який сам визначив свою участь в тому чи іншому вигляді позакласної діяльності, бере на себе добровільне зобов'язання продовжувати вивчення іноземної мови, що потребує від нього додаткових зусиль. Робота на добровільній основі допомагає дітям повірити в свої пізнавальні можливості, тим самим це сприяє підвищенню пізнавальної активності.

Принцип зв'язку позакласної роботи з уроками полягає насамперед у забезпеченні єдності практичних, розвиваючих і виховних цілей занять і уроків. Він також забезпечує цілісність навчальних матеріалів, які використовуються на уроці, з матеріалом діючих методичних комплексів з іноземної мови. Робота заснована на володінні учнями звичками і вміннями, набутими на уроках іноземної мови, тому дуже важливо, щоб учні найбільш повно використовували ці навички під час позакласних заходів. У свою чергу, праця на уроці збагачує життєвий досвід школярів, дає їм конкретний матеріал, який в подальшому може використовуватись в позакласній роботі для формування наукових понять і узагальнень, розкриття наукових закономірностей.

Принцип масовості передбачає активну участь у позакласних заходах найбільшої кількості учнів з різним рівнем володіння іноземною мовою. Крім того завдяки заняттям масовими роботами у дітей виховуються такі важливі людські якості, як колективізм, взаємодопомога, дружба, почуття відповідальності за доручену справу, цілеспрямованість, свідомо дисципліна, розвиваються навички комунікації. Масова робота долучає учнів до участі в суспільно-корисних справах, організовує для широких мас дітей розумне проведення дозвілля.

Принцип обліку і розвитку специфічних особливостей та інтересів учнів передбачає врахування в контексті діяльності учнів їх особистого досвіду, інтересів, бажань, схильностей, світоглядів, емоційно-чуттєвої сфери і статусу особистості в колективі. Принцип комплексного підходу може забезпечити єдність і взаємозв'язок морального, естетичного, трудового і фізичного виховання. На позакласних заходах необхідно прищеплювати учням любов до прекрасного, вчити співати пісні, слухати і розуміти музику, добре оформляти альбоми, стінгазети, виготовляти костюми і різний реквізит до виступів. Принцип розвитку ініціативи і самодіяльності передбачає стимулювання і розвиток у школярів самодіяльності та ініціативи в роботі. У позакласній роботі вчитель може дати можливість самотійно використовувати учням свої знання, дозволити робити все, що стосується підготовки та проведення позакласного

заходу, та вміння контролювати цей процес. Таким чином, використані функції, описані вище, показують, що позакласні заходи, мотивують учнів до навчання та задоволення своїх уроків. Позакласна діяльність є також ефективною платформою для набуття досвіду в соціальній, естетичній, культурній, рекреаційній та дисциплінарній сферах життя учнів.

1.3 Літній табір як альтернатива навчанню за кордоном

В останні десятиліття лінгвісти і методисти виявляють великий інтерес до предметно-лінгвістичного підходу в навчанні іноземним мовам. У світлі сучасних тенденцій розширення міжкультурного діалогу і глобалізації освітнього простору особливої актуальності набуває вивчення мови, орієнтоване на його практичне застосування: учень потребує не просто оволодіння мовою в повсякденному, побутовому спілкуванні, але, перш за все, в її використанні в професійній сфері спілкування. Ефективний пошук необхідної наукової літератури за фахом, підготовка рефератів і доповідей на наукові теми, спілкування з колегами і т.д. Все це є сильним мотивуючим фактором при вивченні іноземної мови.

Оскільки час, що витрачається на вивчення мови в учбових закладах, обмежений, вкрай важливо використовувати ефективні і дієві методики і матеріали. Заняття повинні бути спроектовані таким чином, щоб створити середовище, в якому весела, легка для сприйняття учбового матеріалу атмосфера в нестандартних умовах навчання і змістовна діяльність домінують на сцені, а учні опановують мову в найбільш сприятливих умовах. Досвід показує, що поєднання рольових ігор, співу, презентацій, відеокліпів, мовних ігор, декоративно-прикладного мистецтва і спорту корисне для створення здорової атмосфери, що відтворює реальний світ в програмному середовищі. У цих видах діяльності студенти беруть участь у навчанні через виконавську діяльність, а не через граматичні або словникові вправи. Такі цікаві,

захоплюючі заняття діють нижче порогу усвідомлення учнями того, що відбувається паралельно з тим, як діти природним чином опановують мову. [24]

Літній мовний табір може запропонувати безліч переваг для дітей. У короткостроковій перспективі поліпшення їх мовних навичок, бути надзвичайно цінним для учнів, які бажають отримати більш високі оцінки в школі, і це часто є головною причиною, по якій батьки будуть прагнути зарахувати свою дитину в програму протягом літа. Максимальне використання вільного часу, поєднуючи академічну програму, туризм і творчу діяльність. Активне спілкування в умовах літнього відпочинку спонукають учнів на практичне застосування знання з мов, які вони здобули протягом навчання в школі, або у подальшому отримують в університеті. Більшість літніх таборів є міжнародними в різних країнах, незалежно від обраного напрямку, і учні з різних країн та культур збираються в таборі і проводять разом кілька тижнів. Менш досвідчені мандрівники також можуть вибрати відвідування літнього табору з групою зі своєї країни, тому у них є впевненість у своїй рідній мові, коли їм це потрібно. [24]

Сучасні літні табори мають великий досвід у проведенні різноманітних активностей з комбінаторним вивченням іноземної мови, що становить частину єдиного навчально-виховного процесу. Позакласну роботу з іноземної мови можна визначити як систему неоднорідних за змістом, призначенням та методикою проведення навчальних заходів, які виходять за рамки обов'язкових навчальних програм. Заняття іноземною мовою вирішує такі проблеми як: відновлення знань, звичок і умінь, набутих на уроках іноземної мови під час навчання; світогляду учнів; їх творчих здібностей, самостійності, естетичних смаків; і повага до людей рідної і країни, мова якої вивчається. Врахування психолого-педагогічних особливостей навчання іноземної мови на різних рівнях є важливим фактором успішного виконання даних завдань. Знання властивостей людини того чи іншого віку дає можливість правильно визначити зміст і форму позанавчальної діяльності з іноземної мови. Школярі прагнуть до всебічного розвитку особистості, глибокого оволодіння знаннями. У цьому віці

формується науковий світогляд, підвищується соціальна активність та інтерес до проблем людських взаємин, різнобічно розвиваються захоплення, знижується самооцінка своїх здібностей, великого значення набуває спілкування зі своїми однолітками.

Організація літнього мовного табору є складним завданням. Мовний табір – це кероване вивчення мови та культури, орієнтоване на те, як студенти дізнаються про культуру та виконують на цільовій мові різні реальні завдання. Всі освітні та рекреаційні заходи розробляються з ціллю розвитку мови.

Основною метою такого позакласного виду діяльності залишається демонстрація учням, або студентам різноманіття методик, та відмінний від шкільного стиль викладання. Головним чином практика залишається пріоритетною частиною для покращення загального рівня знань, а теоретичні знання підкріплюються різноманітними ігровими формами, танці, пісні, фільми або відео. Такий підхід насамперед відрізняється від класичного пояснювально-ілюстративного виду навчання, і надає змогу продемонструвати потенціал кожного. Літні мовні табори проводяться під час, коли школярі потребують відпочинку. Тому формування кругозору під призмою ігрової діяльності та ігрового процесу, мають стимулювати учня до інтелектуального росту, згідно з підкріпленням соціального статусу, адже знайомства з людьми інших культур покращить його кругозір.

Схематично діяльності мовних літніх таборів можна розбити на три види: музичний напрямок, проектні роботи, інсценування. Музика є надзвичайно важливою частиною навчання. Учням потрібне розумне співвідношення мовної практики та різних видів діяльності для того, щоб покращити використання як класичних мовних конструкцій, так і посиленних граматичних. Діти молодшого віку мають надзвичайну здатність запам'ятовувати великий обсяг інформації, але вони не можуть використовувати набуті знання повноцінно, тому що мислення потрібно знаходитися в рамках їх вікової категорії. Надзвичайно цінною частиною та головною особливістю навчального процесу з учнями початкових класів є пісні, в яких активно

використовується більшість мовних структур, а також поєднуються речення, у той час як їхня розмовна практика тримається на рівні коротких фраз або речень, та спеціально написані тексти з багаторазовим вживанням ключових структур для уроків іноземної мови.

Проектне навчання дає можливість учням використовувати свій досвід роботи в таборі, слідуючи своїм інтересам і захопленням, коли вони звертаються з питанням яке їх цікавить. Коли вони працюють один з одним, створюючи проекти, вони стають відповідальними за оцінку своєї роботи. Проектне навчання звільняє учнів від тривоги очікувань результатів занять у школі, дозволяє створювати проект, з використанням навичок, які вони розвинули зі свого досвіду. Це потужне переосмислення того, що можливо під час школи, і виділяє літні табори.

Навчання на основі проектів – це гнучка модель взаємодії з учнями, розвиваючи одночасно всі мовленєві вміння (говоріння, слухання, письмо та читання). Незважаючи на своє походження, воно відмінно підходить для умов літнього табору. Адже такі заходи вільні від оціночних вимог і можуть змінити будь-яку частину створення проекту, яка не відповідає цілям табору. Зменшення емоційного бар'єру між учнем та іноземною мовою, що вивчається. Непомітна адаптація із-за активного використання лексики, та взаємодія з іншими, створюючи умови, в яких учні насолоджуються спілкуванням.

Система *Oxford Reading Circles* використовується для опрацювання текстів різного об'єму і формату з метою покращення навичок запам'ятовування, розвитку в учнів навичок критичного мислення та вдосконалення мовних умінь шляхом проведення рольової гри та групової дискусії. У кожного учня є своя роль. Ці шість ролей зазвичай є лідером обговорення, суматором, з'єднувачем, майстром слова, людиною проходження, збирачем культури. Ці рольові листи допомагають підготуватися до обговорень в колі класу. У ньому містяться, на основі кожного розділу, пропозиції про те, як можна викладати різні аспекти розглянутого твору. Він також містить пропозиції про те, як ілюстрації та тексти можуть бути використані для

розвитку мови, пов'язуючи зміст з більш широким досвідом учнів і заохочуючи їх передбачати результати в світлі того, що вони можуть бачити або що вони вже прочитали. Є також деякі додаткові заходи та ігри, щоб посилити навчання в менш формальному вигляді [34].

Storytime та *Showtime* як матеріал для інсценування, серія *Storytime* – для учнів молодшої школи, *Showtime* – для середньої школи. Активне використання лексики та граматики, підвищення рівня сприйняття мови, а також багаторазове повторення матеріалу (аудіо-формат) для можливості його засвоєння, також ознайомлення з культурними особливостями інших народів, гіпермотивація для вдосконалення. [34]

Різноманіття та вікова диференціація надають змогу залучати учнів різного рівня знань, індивідуалізувати процес, та надати свободу мисленню. Кожна дитина має проаналізувати та побачити свої досягнення. Результати діяльності учнів мають бути обов'язково висвітлені. Це успіхи кожної дитини і кожного загону в цілому, де вони можуть побачити інформацію про себе під час проведення подорожей і масових заходів, порівняти та оцінити результати своєї творчості. Проектна робота якнайкраще відповідає формату та вимогам навчальної діяльності учнів у літніх мовних таборих. Вона є чудовим інструментом реалізації комунікативного підходу в мотивуючій, ігровій та змагальній формах, забезпечує активну мовленнєву практику кожного учня, розширює світогляд та включає їх в активний діалог культур.

РОЗДІЛ 2 СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ АКТИВІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1 Нестандартні підходи для забезпечення якісного навчання

Загальна тенденція сучасного світу така, що дослідження стають невід'ємною частиною пошуку будь-якої професії. Тому дослідницька поведінка в сучасному світі розглядається як невід'ємна характеристика

особистості. Ця риса входить в поняття професіоналізму в будь-якій сфері діяльності. А ще більше – як спосіб життя сучасної людини. Викладання іноземних мов завжди відрізнялося різноманітністю методологічних підходів. Прийняті рішення про майбутнє системи освіти зачіпають інтереси всіх верств суспільства і роблять істотний вплив на долю країни. Сьогодні професійний вчитель мови має хорошу базу в різних техніках і нових підходах, а також знає і розуміє історію та еволюцію методик викладання. Сучасний вчитель фактично використовуватиме різні методики і підходи, вибираючи методи, які він вважає ефективними, і застосовуючи їх відповідно до контексту навчання і цілями. Тому кожна нова пропозиція повинна пройти ретельну експертизу і бути публічно обговорена науково-педагогічним співтовариством. В даний час існує величезна різноманітність методик викладання іноземних мов.

Модернізація освіти – це масштабна програма держави, в рамках якої має бути розроблений і реалізований план конкурентних заходів. Модернізація – це оновлення та вдосконалення існуючої системи освіти. При будь-якій модернізації освіти виникає кілька проблем. Перше – це збереження того позитиву, який є в існуючій системі; друге – якщо щось корисне для суспільства було втрачено в освіті за попередні роки, то його необхідно відновити; третє, головне, привести систему освіти у відповідність до вимог суспільства. А за останні роки відбулися великі зміни: вкорінюється новий соціальний порядок, економіка базується на ринкових відносинах, в результаті чого з'являються нові професії, а до старих пред'являються нові вимоги [18].

Запропонована Хатчінсоном і Уотерсом методика викладання англійської мови з використанням текстів за фахом виявилася досить ефективною і доцільною, але в значній мірі вона акцентувала увагу на лінгвістичному аспекті. Ідея оволодіння природною мовою, запропонована Крашеном, підкріплює цю методику, засновану на тезі про те, що найкращий спосіб вивчення мови – це використання її в «осмислених» цілях. [23]

Інший метод, що синтезує ці постулати, – методологія *CLIL* (*Content and Language Integrated Learning*), запропонована в 1996 році групою європейських

лінгвістів. Методологія предметно-мовної інтегрованої освіти широко поширена і успішно практикується в багатьох європейських університетах і спрямована як на викладання мови, так і на підтримку предмета. *CLIL* – це освітній підхід, при якому окремі наукові дисципліни або окремі розділи викладаються через іноземну мову з подвійним практичним результатом, а саме: шляхом вивчення змісту конкретної дисципліни в поєднанні з одночасним вдосконаленням іноземної мови.

CLIL описує еволюційний підхід до викладання та навчання, коли предмети викладаються та вивчаються через посередництво іноземної мови. Досвід вивчення предметів через посередництво іншомовного спілкування є більш складним і інтенсивним, оскільки відбувається більший вплив на мову і учні набувають знання і навички в різних областях навчальної програми. У *CLIL* вивчення навчального предмета на другому, третьому або іноді четвертому плані та передбачає використання ефективної педагогічної практики з різних освітніх контекстів. Навчальні предмети, крім мов, викладаються цільовою мовою. До них відносяться мистецтво, географія, історія, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), математика, природничі науки, соціальні науки. У підході *CLIL* є багато переваг: він розвиває впевнених в собі учнів і покращує академічні когнітивні процеси і комунікативні навички. *CLIL* сприяє міжкультурному взаєморозумінню і суспільних цінностей. Крім того, дослідження показують, що учні стають більш чутливими до лексики та ідей, представлених на їхній рідній мові, а також на цільовій мові, вони досягають рівня володіння всіма чотирма навичками аудіювання, говоріння, читання та письма. Основним лінгвістичним орієнтиром в методології *CLIL* є спеціальний текст, на основі вивчення і розробки якого досягаються вищевказані цілі. Текст, як джерело інформації, знайомить читача з певною темою і служить основою для лексико-граматичного модуля, що забезпечує засвоєння наукової термінології і певних граматичних і структурно-стилістичних конструкцій. Текст також є відправною точкою для проведення дискусій і розширення мовного матеріалу по заданій темі, одночасно сприяючи

формуванню і активізації комунікативних навичок діалогічної та монологічної мови. Таким чином, методологія мовного інтегрованого навчання іноземної мови охоплює основні види мовленнєвої діяльності, сприяє підвищенню активності студентів у навчальному процесі, розвиває їх мовну компетентність, індукує полімовні інтереси та підвищує навчальну мотивацію.

Незважаючи на те, що методологія *CLIL* вже кілька років активно використовується в західних навчальних закладах, на пострадянському просторі про неї заговорили порівняно недавно. Як правильно зазначає Лаптева, «використання методу інтегрованого навчання іноземних мов у технічному вузі є засобом мотивації студентів до навчання та інструментом полімовної освіти». Ефективна робота зі спеціальними текстами іноземною мовою сприяє формуванню необхідних лінгвістичних і комунікативних компетенцій у студентів іноземною мовою і сприяє розвитку їх загальнонаукових знань і умінь [23]. Слід зазначити, що дана методика ефективна не тільки в технічному вузі, але і в будь-якому іншому мовному просторі, літньому таборі, тощо.

На основі аналізу зарубіжних і українських наукових досліджень, а також власного педагогічного досвіду були розроблені наступні педагогічні принципи предметно-мовного інтегрованого навчання на основі принципу *CLIL*:

1. Принцип використання багатого, з пізнавальної точки зору автентичного навчального матеріалу. Основними вимогами до навчальних матеріалів є достовірність, інформативність і певна ступінь пізнавального навантаження. Інтерактивні автентичні матеріали володіють не тільки високим мотиваційним потенціалом, але і можуть бути використані в якості основи для створення штучного мовного середовища і завдань з високим ступенем когнітивної складності. Учитель активно використовує іноземну мову, виступаючи в якості «мовної моделі» для учнів.

2. Принцип активної підтримки і допомоги викладача в навчальному процесі. Для успішного досягнення поставлених цілей учневі необхідно отримати підтримку від викладача. З розвитком його іншомовної компетенції

обсяг і інтенсивність допомоги з боку викладача поступово зменшується. Використання цього принципу дозволить знизити когнітивні та лінгвістичні навантаження при вивченні незнайомого змісту іноземною мовою. Завдання, які пропонує вчитель, повинні бути доповнені певними поясненнями, які дозволять учням успішно справлятися з поставленими завданнями. Велика увага приділяється продуктивним видам мовленнєвої діяльності, що особливо важливо для оволодіння іноземною мовою.

3. Принцип інтенсивного і продуктивного володіння іноземною мовою. Проблемне навчання пропонує велику кількість методичних прийомів і спрямоване на активне використання автентичного спілкування в рамках навчального заняття, оскільки навчання іноземним мовам найбільш успішно здійснюється за наявності комунікативних цілей та змістовної комунікативної ситуації. Однією з основних характеристик проблемного навчання є використання так званого принципу «прогалін», згідно з яким автентичне спілкування буде мати місце тільки при наявності певних комунікативних прогалін. Вчителі можуть використовувати цей метод для створення автентичних комунікативних ситуацій, оскільки, виконуючи подібні завдання, учні активно взаємодіють один з одним.

4. Принцип мультикультуралізму. Методологія *CLIL* дозволяє розглядати всілякі теми з різних культурних позицій, враховуючи відмінності в сприйнятті багатьох речей представниками певних культур.

5. Принцип розвитку навичок мислення вищого порядку.

Розвиток навичок мислення вищого порядку є ключем до успіху в сучасному інформаційному суспільстві. У таксономії Блума перелік пізнавальних процесів і педагогічних цілей організований ієрархічно від простого до складного, від навичок мислення низького порядку до когнітивних процесів вищого порядку (навичкам мислення високого порядку). Згідно таксономії Блума, учень не може усвідомити концепцію, спочатку не запам'ятавши її, і не може застосувати знання, якщо він не розуміє, що поставлено на карту. [22] Відповідно до цієї теорії, вчитель повинен задавати

учням питання, що стимулюють розвиток низькорівневих розумових процесів (спеціальні питання, що починаються з того, що, коли, де і що). Також необхідно включити питання, які розвивають більш складні навички аналізу та оцінки. Ця група може включати питання, що починаються зі слів «чому» і «як», які означають при формулюванні відповідей використання більш складних мовних структур. Взаємодія змісту, мислення і мови, вміння адекватно викладати складні розумові процеси не формується автоматично, а вимагає систематичного розвитку і навчання, як рідною, так і на досліджуваній іноземній мові.

6. Принцип сталого навчання. Під стійким навчанням розуміється наступне: вчитель повинен стежити за тим, щоб в процесі навчання була активована довготривала пам'ять учнів і знання, отримані ними в ході уроку, переходили з пасивного стану в активне.

У концепції *CLIL* стале навчання має першорядне значення, оскільки викладач вносить свій внесок як у вивчення професійного змісту, так і безпосередньо у вивчення іноземної мови. Точно так же викладачеві необхідно розробити способи тестування і оцінки здатності учнів адекватно спілкуватися на професійні теми. [22] Реальна освіта не повинна бути примусовою або маніпульованою, свобода освіти повинна бути вільна від фізичного та психологічного тиску, і це є важливим інструментом досягнення успіху у всіх сферах життя суспільства. Надання можливості кожній молодій людині знайти себе в тій області, яка була обрана біля дверей університету, є найважливішою метою вищої освіти, літні освітні табори повинні покращити рівень загальних знань, використовуючи різні принципи навчання, при цьому складність та різноманіття завдань повинне бути інтегрованим, взаємозалежності від рівня та навичок відвідувачів даного табору. Теорії та методи постійно розвиваються. Викладачі знають про найкращі практики викладання та вивчення англійської мови та про те, як вони можуть бути корисними для учнів. Кожна дитина може вивчати англійську мову найприємнішим чином, якщо він забезпечений правильними матеріалами і педагогікою, створеними його власною мудрістю.

Прекрасне поєднання мистецтва і науки, з тонким налаштуванням якомога більшої кількості інструментів в репертуарі може допомогти *CLIL* досягти успіху в своїй області.

2.2 Використання проектних технологій у роботі літнього мовного табору

Проектна методика передбачає творчий розвиток учнів літнього мовного табору, покращення стимулу до проведення різних видів наукової діяльності, використовувати гнучкий графік на певний вид активності, а також взаємодіяти з іншими людьми [17]. Головною особливістю проектування залишається самостійне опрацювання будь якого виду роботи, практичного, самостійного або планового для подальшого створення або покращення вже існуючого виробу, з перспективою подальшого застосування, а також розвиває пізнавальну, морально-трудова активність і формує здібність чіткого формування комунікації з використанням набутих знань в повному обсязі, створюються можливості для реалізації міжпредметних зв'язків [14].

Проектна робота – вид роботи, головною задачею якого є підготовка кінцевого матеріалу англійською мовою (макетів, газет, журналів, презентацій, тощо). Основна ідея проектного навчання полягає в тому, що реальні проблеми захоплюють учнів, викликають у них інтерес і провокують на серйозне осмислення, оскільки учні набувають і застосовують нові знання в контексті вирішення проблем. Вчитель відіграє роль наглядча, працюючи зі студентами, щоб сформулювати задане питання, структуруючи значущі завдання, тренуючи розвиток знань і соціальних навичок, а також ретельно оцінюючи те, що студенти дізналися з цього досвіду. Типові проекти являють собою проблему для вирішення екологічних проблем (наприклад, *How to solve problems with forest pollution?*) або явище, яке потрібно досліджувати (*How it rains?*). *PBL (Project-Based Learning)* замінює інші традиційні моделі навчання, такі як лекція, підручник – робочий зошит, орієнтована на діяльність і запит, як переважний метод доставки для ключових тем в навчальному плані. Це навчальна

структура, яка дозволяє вчителям полегшувати і оцінювати більш глибоке розуміння, а не стояти і надавати фактичну інформацію. Студенти стають активними цифровими дослідниками та оцінювачами свого власного навчання, коли вчителі направляють навчання студентів таким чином, щоб студенти навчалися з процесів створення проектів. У цьому контексті *PBL* – це одиниця самостійного навчання, заснована на тому, що учні роблять в команді, а не розрахована на тривалість уроку діяльність.

Мета цього виду роботи – надати всі ресурси та можливості, щоб виконати самостійну незалежну роботу, основу на знаннях і навичках, здобутих в період навчання. Проектні роботи мають ідеальну структуру для різнорівневих груп в літньому мовному таборі, оскільки кожне завдання може бути виконане дітьми, що мають різний рівень володіння мовою. Практична мета проектної роботи – це удосконалення набутих знань. Навчання на основі проектів вимагає застосування знань і навичок, а не просто згадування або визнання. На відміну від зубріння, яка оцінює один факт, *PBL* є більш складним і може бути використана для оцінки того, як студенти застосовують різні академічні матеріали в нових контекстах. Коли студенти беруть участь у роботі над проектом, вони слідує процесу, який починається з аналізу. Дослідження веде до більш глибокого навчання, не тільки пов'язаного з академічним змістом, але і з використанням контенту в реальних додатках. Процеси запиту можуть допомогти привести до розробки рішень, спрямованих на вирішення проблеми / завдання проекту, і створення продуктів для передачі рішень аудиторії на основі застосування контенту і навичок. [33]. Проектна робота є практичним шляхом реалізації цих освітніх ідей в умовах літнього мовного табору. Причинами такого виду роботи є наступне:

- Мотивація дітей у вивченні іноземної мови. Постійна активність з використанням різноманітних засобів для заохочення, мережі Інтернет, образотворчого мистецтва, пошук різноманітних ілюстрацій, спілкування з різними віковими групами для колаборативних записів відео або аудіо у межах та по за межами проекту.

- Виконання свого власного проекту, без допомоги інших для перевірки особистих знань.
- Розвиток в учнях ініціативності, незалежності, уяви, самодисципліни і корисних дослідницьких навичок [12].

Щоб організувати правильний робочий процес в літньому мовному таборі потрібно використовувати практично-зорієнтовані, творчі, рольово-ігрові проекти. Вони не мають цілісної структури. Вона визначається схематично та розвивається в процесі реалізації проекту. Головним аспектом залишається заздалегідь сплановані результати. Наприклад екскурсії, фільми або змагання. Ігрові та рольові проекти, структуровано також залишаються відкритими до кінця. Групи визначають свої проекти, тим самим вони залучають інших, заохочуючи учнів брати на себе всю відповідальність за своє навчання. Учень постійно робить вибір щодо отримання, відображення чи маніпулювання інформацією. Технологія дає можливість активно думати про вибір, який вони роблять та виконують. Кожен учасник обирає роль відповідно до характеру та змісту завдання. Це можуть бути персонажі, які демонструють різноманітні соціальні ситуації, або герої, які борються з несправедливістю. Результати проектів обговорюються заздалегідь, в деяких випадках можуть підходити ближче до кінця роботи.

Подібний проект вимагає чітко продуманого плану всієї діяльності, правильний вибір кожного учасника для обробки та оформлення іншомовної інформації. Особливо важливими є чітка організація обговорення, корегування, презентація кінцевих результатів під час роботи над такими проектами [32].

Робочий процес слід розділити на наступні етапи:

1. Підготовчий етап.
2. Мовна практика.
3. Комунікативна підготовка.
4. Діяльнісний етап.
5. Презентаційний.
6. Етап оцінювання.

На підготовчому етапі визначають головну ціль проекту та його початок. Учні ознайомлюються з базовими поняттями, отримують додаткові знання для покращення проекту з англійської мови; окреслюють час та основні етапи. Далі формування груп в залежності від основної кількості учасників, а також обговорюють кінцевий результат. Для успішної реалізації проекту першозадачею буде:

- 1) зацікавити учнів темою проекту, продемонструвати приклади, чому вони повинні бути мотивовані саме на цей проект;
- 2) надати необхідні ресурси для повноцінної реалізації задачі;
- 3) активізувати лексичний та граматичний матеріал [32].

Наприклад, в таборі «*FlyHigh*» одна із команд вирішила, що інтерактивна мапа України повинна стати основою та кінцевим результатом їх проекту. Оформлення настінної карти, з міні-брошурами у формі головних пам'яток або географічних об'єктів, з інформацією про кожний у віршованому форматі. Учні працювали в групах по 3-4 учасники. Обравши регіон України, вони склали про нього вірш, враховуючи особливість даної території, оформлюючи брошуру різноманітними малюнками, і наносили їх на мапу. Для виконання цього завдання учням потрібно було користуватися не лише матеріалами занять, але й підключити додаткові ресурси (Інтернет, підручники, наукові та географічні енциклопедії). Крім того вони творчо оформлювали роботу зображеннями та різноманітними малюнками з актуальною тематикою. Одним із найважливіших аспектів роботи було призначення відповідальних за графічне її оригінальність, та тему в цілому. Інший літній табір під назвою «*Patriots*» виготовив постер для мобільних пристроїв з детальною інформацією про державні та народні символи обох країн, їх улюблене місто тощо. А учні 8-го класу займалися кінематографом з соціальним підтекстом.

Наступним етапом є формування лінгвістичної компетентності (*Language input and skills development*). Відбирається матеріал для реалізації проекту (*Target Language*), активне використання лексичних та граматичних структур в письмовій та усній практиці, подальше покращення навичок мовлення, що

активно використовуються під час роботи (читання, аудіювання, говоріння та письмо). Головним завданням данного етапу є використання відпрацьованого матеріалу для формування теми проекту у якості прикладу особливостей міст та країн:

- *Listen to the text and do the tasks.*
- *Compare means of transport on the pictures using comparative and superlative forms of adjectives and adverbs.*
- *Answer the following questions: What is the most famous place on this city? What types of transport do you know here? The most expensive city in country? etc.*
- *Discuss in groups the quotation “The unexamined life is not worth living.” – Socrates*
- *Read the text about Big Ben. Use it as the example and write about your favourite place in your native town.*
- *Compare, which activity is more exciting playing football or running?*
- *Which activity is the most exciting? Why?*

Третім етапом є комунікативна підготовка (*Functional Language*). Вивчення функціональної мови дає учням навички ефективного спілкування в різних повсякденних ситуаціях. Функціональна мова містить безліч фіксованих виразів. Оскільки для кожної функції існує так багато виразів, найкраще вивчити ці структури за допомогою керованих фрагментів уроку. Обмежити кількість структур, що впроваджуються на кожному уроці, щоб допомогти учням запам'ятати конкретні фрази. Функціональну мову можна вивчити на початку розвитку учасника. Існують деякі основні структури, які при введенні дозволяють студентам зрозуміти себе, навіть якщо рівень англійської мови досить низький. Кожна викладацька діяльність класифікується відповідно до рівня та виду діяльності. Щоб допомогти учням поставити мовні структури в контекст, створюються також різноманітні заходи, в яких використовуються діалоги та рольові ігри, засновані на реалістичних ситуаціях. Регулярно

практикуючи ці вирази та структури, учні зможуть розвивати свої знання англійської мови та успішно спілкуватися. Для цього необхідно надати та опрацювати ключові фрази (*suggestion, agreeing and disagreeing, offering help, clarifying, giving opinion, classroom language, reaching a compromise, apologizing*):

- відпрацювати вимову, ознайомити учнів з необхідними фразами;
- запропонувати учням вільно пересуватися в класі та ставити запитання своїм товаришам, при потребі допомагати їм у відповідях тощо.
- запропонувати учням скласти міні-діалоги, використовуючи запропоновані фрази;
- прочитати діалоги в ролях [7].

На етапі активної взаємопраці учні працюють над своїм проектом за допомогою наступних принципів:

1. Вирішити основу проекту, як він буде виглядати.
2. Розподілити ролі між учасниками.
3. Провести мозковий штурм для швидкої та більш якісної генерації ідей. Також можна задати додаткові запитання щоб допомогти: *What would you like to write about? What materials will you need? Who will be responsible for each part of the project? The main idea of project? Have you some problems with starting?*
4. При необхідності надати всі матеріали для успішності проекту, та розробити макет дій. Необхідно спостерігати та при необхідності спрямовувати роботу груп.
5. Надати поради та коментарі, що до фінального контенту чорнового проекту [32].

Варто час від часу робити динамічні перерви, використовуючи пісні та музику, які б не вимагали серйозних інтелектуальних зусиль, тому що часто трапляється так, що через певний час учні втрачають мотивацію та починають відволікатися від роботи [5]. Тому можна використовувати фізкультхвилинки на іноземній мові для різних вікових груп. Див. Додаток А [21].

Наприклад:

- Фізкультхвилинка для очей. Завдання: розвивати творчу активність, тримати настрій на високому рівні, а також фізичний відпочинок для зору.
- Фізкультхвилинка для ніг. Завдання: розвиток мовного апарату, полегшення фізичного та психологічного навантаження
- Фізкультхвилинка для рук. Завдання: зняття напруги і втоми рук, розвиток мовного апарату.

Для учнів старших групових категорій застосовуємо також рухливі ігри. Див. Додаток Б.

- Гра “*Drop the Handkerchief*”
- Рухлива гра “*Old Mother Witch*”

Слід зазначити, що динамічні перерви в мовному таборі варто проводити на вулиці у вигляді прогулянок або спортивних змагань та ігор з м'ячем, пікніків звісно з приємними бонусами та нагородами як для переможців, так і учасників [26]. Найважливішим етапом всього мовного літнього табору є презентаційний (*Project Presentation*). В цей період потрібно допомагати учасникам підготуватись до виступу та розрахувати часові рамки.

Орієнтовний план захисту проекту:

1. Назва проекту:

The name of our project is... The main theme is...

2. Унікальність проекту:

It is good because it can help us to.../ It is useful for us because there is some good advice about... The project show us

3. Короткий зміст:

The project is about.../ It is devoted to.../ We start about... etc.

4. Особисте ставлення до проекту:

I appreciate to work on this project because.../The project was interesting because we... etc.

5. Відповіді на запитання аудиторії щодо змісту проекту:

Thanks for the question.../Well...

Завершальним є оцінний етап (*Feedback session*). Він може стосуватися мови та навичок учнів, виду ідей, які вони мають у своїй роботі, їхнього ставлення до навчання, а також поведінки чи їхнього успіху. Відгуки мотивують учнів та допомагають їм усвідомити, які їх проблеми, а також як вони можуть їх покращити. Послідовність проведення обговорення результатів та оцінки:

- Якість та оформлення проекту (*Feedback for content*). Проводиться обговорення якості виконаного проекту, відзначають оригінальність та цінність даної роботи.
- Якість мовного матеріалу (*Feedback for accuracy*). Перевірка активного використання лексичних та граматичних конструкцій з вокабуляром з іноземної мови.
- Самоаналіз (*Reflection*). Учні проектної групи надають свою оцінку групової роботи за підсумками роботи над проектом.
- Вибір найкращого проекту (*Voting*).

Декілька моделей оцінювання за найкращий проєкт: 1) вчителем; 2) незалежними учасниками; 3) експертною групою.

Учням можна запропонувати завдання на основі готових проєктів, з призами для підвищення мотивації після етапу оцінювання. Наприклад, провести бліц-вікторину або святкове нагородження з пісенним супроводженням. Для цілісності настрою всіх учасників, рекомендується зробити не одного переможця, а поділити учасників за категоріями:

- *The best presenter*
- *The most disciplined group*
- *The most collaborative group*
- *The most hard-working group*
- *The best supports*
- *The most original group*
- *The funniest group*

- *The fastest group* [32].

Впровадження методу проектів в роботу літнього мовного табору дає змогу зробити висновок про ефективність цього засобу навчання англійської мови, подальший розвиток умінь та навичок, стимулювання подальшого вивчення та покращення іноземної мови. Загальне підвищення рівню іноземної мови, а також інтернаціоналість, дає змогу літньому табору, залишатися одним із найкращих місць для повноцінного формування лідерських та особистих якостей.

Висновки

Результати проведеної роботи дають підставу зробити висновки, що дослідження мовних літніх таборів як ефективного типу позакласної діяльності демонструє, що використання такого виду активного відпочинку стає більш актуальним в наші дні.

Підводячи підсумки, можна сказати, що в навчанні іноземної мови, позакласна робота займає важливе місце і проводиться відповідно до специфіки предмета. Вона вирішує два основні завдання: по-перше, розвиток інтересу, поглиблення знань, вдосконалення вмінь і навичок з даного предмету, по-друге, організація вільного часу учнів з метою їх загального розвитку, морального та естетичного виховання. Позакласна діяльність з іноземної мови вирішує ці проблеми різноманітними засобами як до практичних, так і загальноосвітніх навчальних цілей.

Мовні літні табори мають важливі функції освітнього процесу та насамперед взаємодії з іншими. Вони сприяють розвитку та поглибленню

інтересу учнів до іноземної мови, вдосконаленню своїх практичних навичок і вмінь, розширюють їх світогляд. Вони також мотивують тим, що демонструють, чого можна досягти використовуючи елементарні акти спілкування. Основні відмінності позакласної роботи від навчальної: добровільний характер участі учнів у позакласній роботі на відміну від примусової навчальної діяльності. Погодинний характер зайнятості, що виражається, по-перше, відсутністю суворо фіксованого регулювання, що стосується часу, місць, форм їх проведення. Самостійність та ініціативність учнів у виконанні позаурочних завдань. Також величезну роль у позакласній роботі з використанням англійської мови відіграє активне використання набутих навичок.

Дослідження впливу активної діяльності учнів, у літньому мовному таборі демонструє, що більшість позакласних занять пов'язано з командною роботою. Таким чином учні вчаться працювати в команді. Ці заходи можуть допомогти з'ясувати свої інтереси. Коли вони отримують можливість вибирати з ряду проектних діяльностей, щоб оцінити, яка із них найбільш цікава і зручна. Наприклад, якщо учень вибирає оформлення мапи України з пам'ятками на іноземній мові, таке завдання допоможе йому покращити свої знання як по географії та і з англійської мови. Крім того, діти можуть розвинути деякі дуже корисні навички, такі як ерудиція, лідерство, дипломатія та інші. Ці навички допомагають протягом усього їхнього навчання, і покращують результативність. Ще один важливий аспект, який учні отримують під час навчання в таборі – це соціалізація. При виконанні такої діяльності вони взаємодіють з великою кількістю людей, що робить їх більш активними в спілкуванні. Тому мовний літній табор залишається одним із найефективніших способів зберегти та покращити знання, що були набуті під час навчання в школі.

Я, *Зарва Владислав Сергійович*, своїм підписом засвідчую, що моя курсова робота «Літні табори як форма позакласної роботи з іноземної мови» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувався принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Підпис

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич О. Б. Позакласна робота з іноземної мови в початковій та основній школі: (сценарії позакласних заходів) / О. Б. Бігич, Н. В. Майер // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – 2013. – № 2. – С. 4–63.
2. Григоренко Ю.М. Планування і організація роботи в дитячому оздоровчому таборі. – 2003.
3. Жук О.Л., Лавринович К.В. Педагогіка літа або п'ята шкільна чверть. – 2003.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику / О.Карпенко // Англійська мова і література. – 2004. – №12. – 2-3 с.

6. Міжкультурний та етнографічний підходи до вивчення мов : хрестоматія / ред. кол. : А. І. Анісімова, І. С. Попова. – Дніпро : ЛПРА, 2016. – 220 с. – 1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dimtegu.tsu.ge/doc/07.pdf> (дата звернення 13.05.2020)
7. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
8. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ.класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
9. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
10. Новіков А.М. , Новіков Д.А. Методологія. М. : СІНТЕГ, 2007. – 668 с.
11. Павленко В. В. Технологія розвивального навчання Д. Б. Ельконіна – В. В. Давидова / В. В. Павленко // Історичні аспекти, сучасний стан і перспективи розвитку системи дошкільної і початкової шкільної освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О. О. 30 Максимової, М. А. Федорової. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2001. – 378 с.
12. Пахомова Н.Ю. Що таке метод проектів? / Н.Ю. Пахомова / / Шкільні технології, 2004. – № 4. – С.93-96
13. Сластенін В.А. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів пед. навч. закладів / В.А. Сластенін, І.Ф. Ісаєв, А. І. Міщенко, Є. Н. Шиянов. – М.: Школа-Пресс, 2001. – 512 с.
14. Сіденко А.С. Метод проектів: історія і практика застосування. [Текст] / А.С. Сіденко // Завуч, 2003. – № 6. – С . 96–111.
15. Тихенко Л.В. І знову літо! : Організація літніх оздоровчих таборів та навчання дітей-лідерів : методичний посібник / – Л.В Тихенко, В.Г. Бабич, Т.М. Доценко. – Біла Церква, 2009. – 256 с.

16. Харламов І.Ф. Педагогіка: Пос-ник. для студентів вузів, по пед.спец. / І.Ф. Харламов. – 4-е вид., Перероб.і доп. – М.: Гардаріки, 2002. – С. 517 с.
17. Хуторський А.В. Практикум по дидактиці і сучасними методиками навчання. СПб : Пітер, 2004. – 541 с.: Іл. – (Серія «Навчальний посібник»).
18. Abdykarimov B.A. Some issues of modernization of vocational education in Kazakhstan // Vestn. KSU. Ser. Pedagogy. – 2005. – No. 3 (39). – P. 5-10
19. Cordea C. The role of extracurricular activities and their impact on learning process / Claudia Cordea. // West University of Timisoara. – 2014. – p. 3.
20. Duch, B. J., Groh, S. E, & Allen, D. E. (Eds.). (2001). *The power of problem-based learning*. Sterling, VA: Stylus.
21. Lunenburg Fred C. Extracurricular Activities / Fred C. Lunenburg // SCHOOLING. – 2010. – №1. – С. 2.
22. Nurakayeva LT, Shegenova Z.K. Methodical recommendations for teachers on the use of the method of subject-integrated learning (CLIL). Astana. – 2013. – P. 8 – 10
23. The policy of trilingual education in Nazarbayev intellectual schools. – Astana. – 2013. – С. 2 – 3.
24. Yang, C. (2006). *The infinite gift: How children learn and unlearn the languages of the world*. New York, NY: Scribner.

СПИСОК ДОВІКОВИХ ДЖЕРЕЛ

25. Всесвітній словник української мови / WorldwideDictionary.org. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.worldwidedictionary.org/> (дата звернення: 14.05.2020).
26. СЛОВНИК – тлумачний словник орфографічної мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovnuk.ua/> (дата звернення: 14.05.2020).

27. Електронний словник Мультитран. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.multitran.com/> (дата звернення 16.04.2020)

28. Longman Dictionary of Contemporary English. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ldoceonline.com/dictionary/game> (дата звернення 16.04.2020)

29. Collins Online English Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (дата звернення 25.04.2020)

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

30. Британська Рада в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/> (дата звернення 16.04.2020)

31. Видавництво «Пірсон» (Велика Британія) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dinternal.com.ua/> (дата звернення 04.05.2020)

32. Кочетурова М. Метод проєктів у навчанні мови: теорія і практика [Електронний ресурс] / / <http://orus.slavica.org/node/235> (дата звернення 16.05.2020)

33. Oxford Reading Circle «Book 6»/ Teacher’s Guide/ Sue Gilbert. Oxford University Press – New York 2007. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://docplayer.net/7307946-Oxford-reading-circle.html> (дата звернення 25.04.2020)

34. Островчук О. І. Організація літніх мовних таборів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/organizacia-litnih-movnih-taboriv-2181.html> (дата звернення 20.04.2020)

Додаток А

Фізкультхвилинки для різних вікових груп

1. Фізкультхвилинка для очей.

Завдання: розвивати творчу активність, тримати настрій на високому рівні, а також фізичний відпочинок для зору.

«Funny Face»

Paint your hair and paint your nose

Show me a funny face

Paint your hair and paint your nose

Funny hair funny face

Paint your eyes and paint your mouth

I have a funny face

Show me show me

Paint your eyes and paint your mouth

Show me a funny face!

2. Фізкультхвилинка для ніг.

Завдання: розвиток мовного апарату, полегшення фізичного та психологічного навантаження

«Red Guitar»

I can play my red guitar (3 times)

Dance, Co-Co, dance!

I can play my little drum (3 times)

Dance, Co-Co, dance!

I can clap and I can sing (3 times)

Dance, Co-Co, dance!

3. Фізкультхвилинка для рук.

Завдання: зняття напруги і втоми рук, розвиток мовного апарату.

Hands up

Hands down

Hands on hips

Sit down

Stand up

Hands to sides

Bend left

Bend right

One, two, three – hop!

Додаток Б

Рухливі ігри для старших вікових категорій

1. *Drop The Handkerchief* «Гра з хусткою»

Що потрібно: 4 або більше гравців; хустинка.

Як грати: Попросіть групу сидіти в колі повернутими всередину. Виберіть одного гравця, який буде “It”. “It” ходить зовні співаючи:

A-tisket, a tasket,

A green and yellow basket.

I sent a letter to my mom,

And on the way I dropped it.

I dropped it, I dropped it,

I dropped my yellow basket.

A little boy, he picked up

And put it in his pocket.

Коли пісня закінчується, “It” тримає хустку і запитує “Do you see it?” гравці кричать “Yes” і закривають очі. “It” шумить, гуляючи по колу, опускає хустку і кричить “LOOK!” Гравці в колі дивляться за ними. Гравець з хустинкою за ним / нею підбирає і переслідує “It” за зовнішньою стороною кола. Він/вона намагається доторкнутися до “It” хустинкою, перш ніж “It” встигне сісти в простір, залишений людиною з хустинкою.

2. *Old Mother Witch* «Старенька Відьма»

Що потрібно: Безлімітна кількість гравців.

Як грати: Виберіть людину, яка буде “Witch”. “Witch” ходить, нахилившись з гравцями, що йдуть за її співом:

Old Mother witch

Couldn't sew a stitch.

Picked up a penny,

And thought she was rich

“Witch” зупиняється і запитує: “Are you there my children?” Якщо група каже “No”, вони повторюють ходьбу та співають. Якщо група каже “Yes”, “Witch” повертається з викриком, а інші гравці розсіюються. Кого б не торкнулася “Witch”, та стає новою “Witch”, і гра починається заново.